

Concept-verslag van de Themabijeenkomst

Openbare ruimten Slijkstraat, Vendelstraat, Binnengasthuisterrein en Allard Piersonhof

Dinsdag 10 december 2019 | VOX POP, Binnengasthuisstraat 9 | 20.00 – 22.00 uur

1. Waarom een themabijeenkomst over de herinrichting van verschillende openbare ruimtes?

Tijdens eerdere bijeenkomsten met de buurt – bijvoorbeeld tijdens meet up 6 op 1 oktober 2019 – hebben de gemeente Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam verteld dat zij onderzoek doen naar de herinrichting van openbare ruimte in samenwerking met en aangrenzende universiteitsgebouwen. Afgesproken is dat de voortgang van deze onderzoeken gedeeld zou worden met de buurt en andere belangstellenden. De themabijeenkomst van 10 december was als zo'n tussenmoment bedoeld.

2. Toelichting bij programma

De themabijeenkomst startte met een 'droom van Peter Veer'. Peter Veer, een van de bewoners van het Binnengasthuisterrein, schetste hoe meer lucht, ruimte en groen gegeven kan worden aan dit deel van het Universiteitskwartier en wat dit vraagt aan extra beheer (bijvoorbeeld door weer een buurtconciërge aan te stellen). Vervolgens heeft Erik Mattie, architectuurhistoricus van de gemeente Amsterdam, in herinnering gebracht welke constanten uit de historische onderzoeken van belang zijn voor de herinrichting van het Universiteitskwartier. Vervolgens hebben Adriaan Geuze en Penne Hangelbroek, ontwerpers van West 8 Urban Design & Landscape Architecture, toegelicht welke ideeën zij hebben over de herinrichting van vier specifieke openbare ruimtes in het Universiteitskwartier: Slijkstraat, Vendelstraat, Binnengasthuisterrein en Allard Piersonhof. Na deze presentatie was er enige tijd over voor vragen en reacties.

3. Belangrijkste conclusies naar aanleiding van deze themabijeenkomst

- Niet aan verwachting voldaan: tijdens de themabijeenkomst zelf, direct na afloop ervan en uit een extra evaluatiegesprek tussen gemeente en enkele buurtbewoners (op 16 december 2019) naar aanleiding van de themabijeenkomst van 10 december moet de conclusie getrokken worden dat deze themabijeenkomst niet aan de verwachtingen voldaan heeft. Het belangrijkste kritiekpunt was dat tijdens de themabijeenkomst zelf onduidelijk was wat nu de status van de ideeën was. Waren dit ideeën van het ontwerp bureau, van de Universiteit van Amsterdam, van de gemeente Amsterdam of een combinatie? Een tweede kritiekpunt was dat er onvoldoende aansluiting was tussen enerzijds dat wat aan ideeën gepresenteerd werd en anderzijds de uitgangspunten uit de voorafgaande meet ups in het kader van het participatieproces. Bewoners hadden op onderdelen de indruk dat de ontwerpideeën uit 2018 gepresenteerd werden tijdens de themabijeenkomst van 10 december, zonder voldoende aansluiting met de uitgangspunten die zijn vastgesteld na de bijeenkomsten die tussen mei en oktober 2019 gehouden zijn.
- Er is behoefte aan meer duidelijkheid over afwegingen: ook kwam volgens aanwezigen onvoldoende tot uitdrukking welke afwegingen nu gemaakt zijn bij bepaalde keuzes.

- Verschillende standpunten: tot slot was er, door het gebrek aan overzicht en structuur, onvoldoende tijd en ruimte om goed met elkaar in gesprek te gaan wanneer verschillende standpunten en voorkeuren zich aandienen.
- Een extra themabijeenkomst nodig: gezien het verloop van de themabijeenkomst van 10 december en het grote belang van deze vier openbare ruimtes voor de leefbaarheid en het totale functioneren van het Universiteitskwartier, zal een extra bijeenkomst georganiseerd worden op 28 januari 2020, van 20.00 tot 22.00 uur in de Waalse Kerk. Tijdens deze extra themabijeenkomst zullen de vier openbare ruimtes opnieuw ter sprake worden gebracht. Mede op basis van een evaluatiegesprek met enkele buurtbewoners (gehouden op 16 december 2019) is afgesproken om per locatie aan te geven wat de opgave is, welke ideeën verkend worden, wat de voordelen en dilemma's bij elk idee zijn en welke voorkeur de gemeente en/of de Universiteit van Amsterdam heeft. Door de buurten en andere belangstellenden hierin mee te nemen, zal duidelijker worden welke afwegingen er gemaakt worden en waarover de vragen en zorgen vanuit de buurten zijn.
- Themabijeenkomst bereikbaarheid en logistiek schuift door: omdat het belangrijk is om de themabijeenkomst over de openbare ruimtes eerst te vervolgen, schuift de eerder geplande themabijeenkomst over bereikbaarheid en logistiek iets op. Deze staat nu gepland op dinsdag 11 februari 2020, van 20.00 tot 22.00 uur.

Kort samengevat

- **Dinsdag 28 januari 2020, 20.00 – 22.00 uur: extra themabijeenkomst over openbare ruimtes. Locatie: Waalse Kerk, Walenpleintje 157-159.**
- **Dinsdag 11 februari 2020, 20.00 – 22.00 uur: themabijeenkomst over bereikbaarheid en logistiek. Locatie: Brakke Grond, Tuinzaal, Nes 45.**
- **Op twee nader te bepalen momenten: concept-Strategisch Masterplan Universiteitskwartier.**

4. Per openbare ruimte: presentatie, vragen en reacties

Zoals hiervoor gesteld hebben Adriaan Geuze en Penne Hangelbroek van het bureau West 8 in opdracht van de Universiteit van Amsterdam voor vier openbare ruimtes in het Universiteitskwartier ontwerpideeën gepresenteerd. In hun presentaties is ingegaan op de gebouwen en hun functies en wat voor impact dit kan hebben op een heringerichte openbare ruimte. Hieronder worden per openbare ruimte de ontwerpideeën samengevat zoals gepresenteerd en daarna wordt ingegaan op de vragen en reacties van aanwezigen.

4.1 Idee over Slijkstraat in relatie tot Oudemanhuispoort

Idee is om de Oudemanhuispoort ook aan de noordzijde een toegang te geven. Hierdoor kan het gebied verrijkt worden met een nieuw hof. Tevens wordt een sloot, die er ooit gelopen heeft, als inspiratiebron gebruikt voor een nieuwe binnenstraat.

Vraag 1: waarom moet de Slijkstraat veranderen? Het is juist een kwaliteit dat deze steeg rustig is en dat je er kan wonen zonder inkijk te hebben.

Antwoord West 8 en gemeente Amsterdam (presentatie Erik Mattie): vroeger had de Slijkstraat een belangrijker functie met aan weerszijden adressen. Deze functie heeft het verloren, waardoor de Slijkstraat zich als het ware onttrekt aan de omgeving. Doel van de gemeente, zoals ook elders in de binnenstad, is om dwarsverbindingen tussen grachten weer op te waarderen. Hiermee kan de Slijkstraat, via een extra hof bij de Oudemanhuispoort, ook een noord-zuidverbinding gaan vervullen.

Vraag 2: wat gaat er gesloopt worden in de Slijkstraat?

Antwoord West 8: de hoekgebouwen aan de Slijkstraat/Oudezijds Achterburgwal en aan de Slijkstraat/Kloveniersburgwal blijven behouden. West 8 stelt voor om de bebouwing daartussen, waar nu de lesruimte, aula, kantoren en het nieuwe hof gepland staan, te slopen en te vervangen door nieuwbouw. De kelders en funderingen van de huidige bebouwing zullen behouden blijven. De kelders zullen worden gebruikt voor de ondergrondse fietsenstalling.

Vraag 3: hoe wordt de logistiek geregeld?

Antwoord West 8: de logistiek van de UvA wordt vanuit een logistieke hup aan de Kloveniersburgwal ter hoogte van de nieuwe binnensteeg afgehandeld. Hier worden de goederen afgegeven vanaf waar deze door de UvA zelf verder worden verspreid over het Universiteitskwartier. Deze locatie is gekozen, omdat hier op lange termijn ook ruimte is voor een overslagpunt voor vervoer over water.

Vraag 4: waar komt de ingang van de fietskelder?

Antwoord West 8: West 8 stelt voor om de ingang van de fietskelder aan de oostzijde van de Slijkstraat te realiseren. De exacte locatie is nog nader te bepalen.

Vraag 5: waar komt de ingang van de aula?

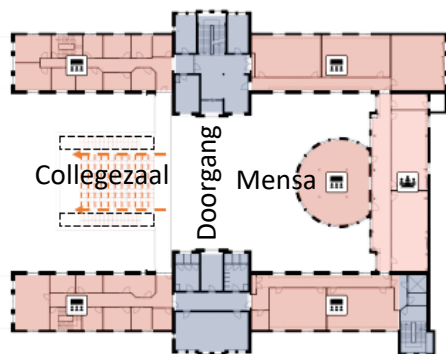
Antwoord West 8: de aula is vanaf meerdere plekken toegankelijk: vanaf de Kloveniersburgwal, de nieuwe binnensteeg en vanaf het nieuwe hof tussen Slijkstraat en Oudemanhuispoort. De ingang zou aan de nieuwe binnensteeg komen te liggen. Op deze manier zal het hof van de Oudemanhuispoort meer als een centrale ontmoetingsplek voor studenten gaan functioneren.

4.2 Idee over Vendelstraat tussen Universiteitsbibliotheek en BG5

Idee is om de huidige driehoekige inbouw van BG5, waar voorheen de studentenmensa gevestigd was, te vervangen voor een nieuwe inbouw met een transparante gevel. Hierdoor ontstaat een besloten en overdekt hof, achter de transparante gevel. Door deze vervanging zou de entree van BG5 tegenover de entree van de Universiteitsbibliotheek komen te liggen, waardoor studenten vrijwel direct van het ene gebouw naar het andere kunnen lopen. Mocht dit idee niet te realiseren zijn, vanwege monumentale waarden, financiën en/of andere bezwaren, dan ligt het voor de hand om niet of nauwelijks aanpassingen te doen aan BG5.

Vraag 6: welke functies komen waar in BG5?

Antwoord West 8: in BG5 komen collegezalen en een interne horecavoorziening. Daarnaast worden er verbindingen van de ene naar de andere kant van het gebouw gemaakt. De collegezaal wordt opgetild, zodat men vanaf de straat door de glazen gevel zicht heeft op het oude gebouw en het overdekte binnenhof waar de mensa komt.

Figuur 1. Plattegrond BG5 (West 8)

Figuur 2. Doorsnede BG5 (West 8)

Vraag 7: hoe openbaar is het 'hof' van BG5?

Antwoord West 8: het binnenhof van BG5 is bedoeld als nieuwe mensa. Deze zal zodoende gebruikt worden door de studenten en medewerkers van de UvA.

Vraag 8: hoe is de sociale veiligheid van het gebouw gewaarborgd? Ontstaan er geen dode hoeken?

Antwoord West 8: het aangepaste gebouw krijgt gewoon een gevel, waardoor er geen onveilige hoeken ontstaan. Door toepassing van glas en het optillen van de collegezalen ontstaat er een hof die je vanaf de openbare ruimte goed kan zien.

Vraag 9: worden de verkeersstromen over het Binnengasthuisterrein niet doorsneden doordat veel studenten van de UB naar BG5 lopen en andersom? Is een luchtverbinding op eerste of tweede etage tussen BG5 en UB niet een betere oplossing?

Antwoord West 8: het is onvermijdelijk dat verkeersstromen elkaar tegen zullen gaan komen in het gebied. Een luchtbrug tussen de twee gebouwen is geen betere oplossing.

4.3 Binnengasthuisstraatplein in relatie tot BG3

Het Theo Boschpaviljoen is naar de mening van West 8 een doorn in het oog. Het paviljoen keert zich met de betonnen rand met de rug naar het plein toe en door de ronde vorm loopt de openbare ruimte eromheen weg. Met het paviljoen is, volgens West 8, geen goed plein te maken. Daarnaast is het paviljoen niet goed te gebruiken in de toekomstplannen van de UvA. Het heeft, vanwege zijn ronde vorm, een complexe plattegrond en is nagenoeg niet te verduurzamen.

Idee is om het Binnengasthuisterrein twee sferen te geven. De ene sfeer sluit aan op de woningen en krijgt een groene, rustige sfeer. De andere sfeer sluit aan op de universiteitsgebouwen en krijgt een drukkere sfeer. Om te zorgen dat er echt twee verschillende sferen komen en de leefbaarheid rondom de woningen zoveel mogelijk gewaarborgd wordt, is het idee om het huidige Theo Boschpaviljoen te slopen en ergens midden op het plein een nieuw gebouw te plaatsen. Door dit gebouw, waarvoor nu nog een grotere zoeklocatie is gemarkeerd, zouden de studentenstromen goed gescheiden kunnen worden van het woongedeelte. Het nieuwe gebouw begeleidt als het ware de nieuwe looproutes in dit deel van het Universiteitskwartier.

Vraag 10: er wordt gesteld dat er meer openbare ruimte komt, maar door een nieuw gebouw midden op het plein te plaatsen zal in ieder geval het gevoel zijn dat er minder openbare ruimte is. Delen de ontwerpers deze verwachting?

Antwoord West 8: feitelijk komt er meer openbare ruimte dan er nu is. Daarnaast is de verwachting dat er juist twee nieuwe openbare ruimtes komen die ieder van voldoende omvang en een hoge kwaliteit zullen zijn.

Vraag 11: hoe kijkt de gemeente aan tegen het idee om een nieuw gebouw te plaatsen op het Binnengasthuisterrein?

Antwoord gemeente Amsterdam: vanuit stedenbouwkundig oogpunt bezien, zijn er argumenten te benoemen waarom een nieuw gebouw, op een nader te bepalen plek en van een nader te bepalen vorm en architectuur, bijdraagt aan het geleiden van bezoekersstromen en het creëren van een drukker en rustig plein. Voor een integrale afweging spelen echter, naast stedenbouwkundige argumenten, ook nog andere argumenten een rol. Die andere argumenten zijn vooralsnog onderwerp van nader gesprek en studie.

Vraag 12: hoe lopen de fietsroutes over het gebied?

Antwoord West 8: dat hangt mede af van de exacte locatie van het nieuwe gebouw. Omdat er nu nog een zoeklocatie is, kan dit nog niet goed worden aangegeven. Het zou kunnen dat een nieuw gebouw op het plein geen ruimte meer overlaat voor een aparte noord-zuid-fietsroute. De uitgangspunten, zoals geformuleerd tijdens de participatiebijeenkomsten, spreken inderdaad van doorgaande fietsroutes over het Universiteitskwartier.

Reactie 13: een nieuw gebouw midden op het plein, in welke omvang dan ook en op welke exacte plek dan ook, zal een aantasting van het uitzicht en de doorzichten in het gehele gebied zijn. Dit is een aantasting van de leefbaarheid en woonkwaliteit.

4.4 Idee over Allard Piersonhof in relatie tot Gasthuiskerk

Idee is om het Allard Piersonhof via meerdere plekken te ontsluiten, zodat het binnenhof meer toegankelijk wordt. Door tijdgebrek is deze openbare ruimte geen onderwerp van vragen en reacties meer geweest tijdens de themabijeenkomst.

4.5 Algemene vragen/reacties

Vraag 15: is er duidelijkheid over het programma en het metrage, dat hiervoor nodig is? Tot op heden is voor de participanten onduidelijk welke functies nu op het Universiteitskwartier komen, waarom deze hier moeten komen en wat dit voor ruimtebehoefte (ten opzichte van de huidige gebouwen) oplevert. Het zou de discussie transparant maken als de Universiteit van Amsterdam inzichtelijk maakt welke functies er komen, waarom deze er moeten komen en wat het ruimtegebruik nu en straks is.

Antwoord UvA: de UvA is voornemens om functies en voorzieningen die nu elders in de binnenstad zijn te combineren op het Universiteitskwartier. Dit niet alleen vanwege efficiency, maar vooral ook voor het functioneren van het gebied als geheel. Een feitelijk overzicht van functies en metrages (nu en straks) is in beeld te brengen.

Vraag 16: dezelfde feitelijke vraag naar metrages is te stellen over de openbare ruimte. Hoeveel openbare ruimte is er nu en komt er straks? En, in het verlengde hiervan, hoeveel van deze openbare ruimte is straks stenig en hoeveel groen?

Antwoord UvA en gemeente Amsterdam: ook dit feitelijk overzicht is in beeld te brengen.

Vraag 17: in het verleden is de buurt toegezegd dat de groene openbare ruimte die verdwenen is door de overkapping van het binnenhof van de nieuwe Universiteitsbibliotheek elders in het gebied gecompenseerd zou worden. Waar gebeurt dit?

Antwoord West 8: deze afspraak is onbekend. Wanneer, zoals bij vraag 16 is aangegeven, in beeld wordt gebracht hoeveel openbare ruimte er in de toekomst komt en hoeveel hiervan groen is, is aan te geven of sprake is van meer of gelijkblijvend groen.
